

TERMÍN: 23.01.2022

xx29344xx
Recenzia B
Ján Toman
jan.toman@yahoo.com

*Prosím nezasahujte do tejto tabuľky*RECENZENT/KA (meno a priezvisko, pozícia, inštitúcia): **Ján Toman**NÁZOV MATERIÁLU: **Možnosti regionálneho odmeňovania pedagogických a odborných zamestnancov**TYP VÝSTUPU*[1]: **Komentár**

(pri spoločných výstupoch uviesť aj typy individuálnych vkladov):

ANALYTICKÝ ÚTVAR, REZORT: **Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR - Inštitút vzdelávacej politiky**AUTORI/KY: **Mária Balberčáková;**

SPOLUAUTORI/KY: Ministerstvo financií SR - Útvar hodnoty za peniaze - Martina Erdélyiová Gancárová - 1 bod; - - ; - - ; - -

RECENZNÝ FORMÁT*[2]: **1****PRIPOMIENKY:**

P.č	Pripomienka sa vzťahuje k (strana, odsek):	Text pripomienky*[3]	Odôvodnenie pripomienky	Vysporiadanie sa s pripomienkou*[4]
1	Perex	Absentuje reflexia vzťahu extrémne nízkej konkurencieschopnosti platov učiteľov v niektorých regiónoch a kvality výučby, resp. poskytovanie vzdelávania.	Na tento vzťah poukazovala už v minulosti Záverečná správa Revízie zamestnanosti a miezd vo verejnej správe (napr. str. 8, ods. 5). Komentár v tomto smere prichádza s novými relevantnými poznatkami (výrazne vyšší počet	Čiastočne akceptovaná – pomenovanie rizika doplnené do textu

			inzerovaných voľných pozícií v regiónoch, kde je konkurencieschopnosť plátov učiteľov najnižšia, kde bude zároveň najvyšší dopyt po učiteľoch v budúcnosti a kde zároveň nízky plat najviac odrádza od učiteľskej profesie). Ide o rizikové faktory s potenciálom negatívne ovplyvniť poskytovanie vzdelávania a jeho kvalitu.	
2	Perex, taktiež Záver strana 6, odsek 3	Postoj autoriek k potrebe regionálnej diferenciácie plátov učiteľov nie je známy.	Nie je jasné, či je alebo nie je potrebná regionálna diferenciácia plátov, resp. či ju je potrebné aspoň zvážiť. Preto môže byť pridaná hodnota diskusie o možných spôsoboch regionálne diferencovaného odmeňovania otázna. Poznatky, s ktorými komentár prichádza sa javia ako dostatočné pre informované a podložené formulovanie jasnejšieho odporúčania. Alternatívne by bolo vhodné pomenovať, ktoré údaje pre jasnejšie odporúčanie chýbajú.	Čiastočne akceptovaná – doplnené do záveru, že odporúčame zvážiť potrebu regionálne diferencovať
3	Strana 2, odsek 1	Tvrdenie, že dorovnanie plátov na medzinárodný benchmark by pri súčasnej výške plátov stálo približne 500 miliónov eur je skresľujúce.	Uvádzaný potrebný balík 500 mil. eur predstavuje výdavok verejných financií. Následne zaplatené dane a poistné predstavujú príjem verejných financií. Chýba vyčíslenie celkového/čistého vplyvu zvýšenia plátov učiteľov na verejné financie.	Čiastočne akceptovaná – doplnené, že časť sa štátu vráti. Poistné nie je úplne neutrálny výdavok - napríklad prináša vyššie budúce záväzky.

4	Strana 2, odsek 1	Nie je jasné, s akými údajmi počíta vyčíslenie dodatočného balíka.	Súčasná výška plátov (VŠ vzdelaných zamestnancov a ani učiteľov) nie je známa. Pravdepodobne ide o rok 2020 (podobne ako sa uvádza pod tabuľkou č. 2 na strane 6). Súčasnosť by mohol lepšie reflektovať odhad na základe prognózy rastu plátov v hospodárstve na roky 2021, prípadne 2022.	Akceptovaná
4	Strana 2, odsek 4,	Nie je dostatočne jasne popísaný problém kombinácie rastu inflácie a relatívne nižších plátov učiteľov v „drahších“ regiónoch.	Pokles reálnych plátov učiteľov je novým faktorom, ktorý prehľbuje riziko nedostatku učiteľov najmä v drahších regiónoch. Inflácia znižuje životnú úroveň učiteľov a pri ich nízkych mzdách ide aj samo o sebe o rizikový faktor, ktorý zvyšuje riziko ich odchodu do iných lepšie zarábajúcich profesií. Na Slovensku je viac možností lepšie platených pozícií je pritom práve v drahších regiónoch. „Drahšie regióny“ nie sú v komentári pomenované a rozdiely v cenových hladinách nie sú ilustrované. V texte sa pritom operuje s pojmom „drahšie regióny“ na viacerých miestach.	Čiastočne akceptovaná – dokument vyčistený od drahších regiónov. Poznámka od 2. recenzenta, že reálne mzdy učiteľov by museli klesať dlhšie obdobie a výraznejšie aby to malo významný vplyv na pokles záujmu o povolanie učiteľa.
5	Strana 3, odsek 1	Komentár poukazuje na absenciu niektorých dát. Zhodnotenie v súčasnosti dostupných zdrojov dát a prípadné návrhy na zlepšenie zberu relevantných dát chýba.	Zhodnotenie v súčasnosti dostupných údajov z Rezortného informačného systému ministerstva školstva, Výkazu o práci v školstve Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a Sociálnej poisťovne by malo priniesť konkrétne	Akceptovaná – doplnený údaj o fluktuácii zamestnancov. Chýbajúce štatistiky pomenované v závere pri odporúčaníach.

			<p>možnosti a návrhy pre lepší zber relevantných údajov. Napríklad údaje o odbornosti vyučovania, fluktuácie zamestnancov na školách, odchody učiteľov do iných zamestnaní či dĺžke času potrebného pre obsadenie voľného učiteľského miesta je možné potenciálne z uvedených zdrojov získať a prispeli by k informovanejšiemu obrazu o situácii na regionálnom trhu práce učiteľov s potenciálnym dopadom na kvalitu vzdelávania.</p>	
6	Strana 3, odsek 4	Absentuje reflexia vzťahu extrémne nízkej konkurencieschopnosti platov učiteľov v niektorých regiónoch a kvality výučby, resp. poskytovanie vzdelávania	<p>Tvrdenie, že neexistuje dôkaz, že študenti v regiónoch, v ktorých je povolanie učiteľa vnímané ako málo atraktívne, dostávajú horšie vzdelanie je korektné. Komentár však takéto riziko dokumentuje (viď. pripomienka č.1). Doplnenie tejto skutočnosti by prispelo k väčšej vyváženosti diskusie k tejto téme.</p>	<p>Čiastočne akceptovaná – doplnené pomenovanie rizika. Z dostupných dát nebolo možné vzťah medzi konkurencieschopnosťou platov a kvalitou výučby vyskúmať.</p>

7	Strana 4, odsek 3	Výber regionálneho príspevku ako najvhodnejšej možnosti nie je dostatočne odôvodnený.	Nie je napríklad jasné, prečo je príspevok vhodnejší ako regionálne tarifné tabuľky. V Anglicku napríklad prešli od regionálneho príspevku (allowance) k regionálnym tarifám (pay scale). Viac decentralizovaný systém regionálneho odmeňovania (ktorému zase potenciálne zodpovedá úprava osobných príplatkov a odmien) bola zavrhnutá napríklad z dôvodov obáv o transparentnosť ich prideľovania a pod.	Akceptovaná
8	Strana 5, odsek 4	Arbitrárne zastropovanie maximálneho rozdielu regionálnych príspevkov na 50e je možné nahradiť výpovednejším medzinárodným benchmarkovaním.	Rozpätie platových taríf v Anglicku je možné využiť na vytvorenie benchmarku pre zastropovanie.	Akceptovaná. Doplnené porovnanie s Anglickom.
9	Strana 5, odsek 5; strana 6, tabuľka číslo 2	Scenár prerozdelenia 50 mil. eur so zastropovaním nie je odôvodnený.	Štandardom je scenár odvodený od medzinárodného benchmarku 90%, rovnako maximalistický scenár so 100%.	Akceptovaná
10	Strana 6, odsek 1, taktiež strana 2 odsek 4.	Z textu vyplýva, že regionálne rozdiely v atraktivite platov učiteľov predstavujú riziko pre kvalitu poskytovaného vzdelávania/resp. poskytovanie vzdelávania v niektorých regiónoch.	Uvedené konštatovanie v texte absentuje. Vzniká totižto otázka, ako je možné poskytovať vzdelávanie/resp. kvalitné vzdelávanie pri nedostatku učiteľov.	Akceptovaná
11	Strana 7, odsek 4, strana 6, tabuľka číslo 2.	Nie je jasné, na akú úroveň sa dostane celonárodný priemerný platov učiteľov vo vzťahu k medzinárodnému benchmarku	Uvádza sa, že aj po zavedení takýchto príspevkov by priemerná mzdová úroveň pedagogických a odborných	Akceptovaná

		90% pri jednotlivých alternatívach regionálnych príspevkov.	zamestnancov zaostávala za priemerom krajín EÚ v OECD. Nie je jasné, o ktorý scenár sa jedná. Napríklad scenár dorovnania plátov učiteľov s VŠ vzdelanými zamestnancami v regióne sa v tomto smere nejaví ako problematický.	
12	Strana 7, odsek 4	Nie je jasné, prečo nie je po vyplatení regionálnych príspevkov možné dosiahnuť medzinárodný benchmark 90%.	Ide pravdepodobne o potrebu zastropovania rozdielov v regionálnych príspevkov. Tým pádom nie je možné dosiahnuť 90% na celonárodnej a ani regionálnej úrovni.	Čiastočne akceptovaná. Doplnené vysvetlenie stropovania a že nie je možné dosiahnuť kvôli tomu 90 % v každej oblasti. Vysvetlenie celonárodnej úrovne v texte neuvádzame (celoštátna priemerná mzda VŠ vzdelaných zamestnancov je z veľkej miery ťahaná mzdou v Bratislave a veľkých mestách, regionálna distribúcia učiteľov je odlišná – sú rozložení viac-menej rovnomerne).
13	Záver, odsek 4, strana 7.	Tvrdenie, že celá suma 500 mil. eur je v prípade plošného navýšenia plátov všetkých učiteľov vynaložená neefektívne je nepresné.	Aj plošné zvýšenie plátov o 25% (zodpovedá 500 mil. eur) by znamenalo dosiahnutie alebo priblíženie sa k 90% úrovne regionálnych plátov VŠ vzdelaných	Akceptovaná.

			zamestnancov - v regióne Bratislava mesto konkrétne z 66% na 82%.	
14	Prílohy	Materiál je možné obohatiť o case study Veľkej Británie.	<p>Vo Veľkej Británii funguje regionálne diferencované odmeňovanie dlhšiu dobu. Zároveň existuje pomerne bohatý zdroj informácií ku kľúčovým otázkam k tejto téme (napr. boundary problems, allowance vs. pay scale, central vs. deregulated model, indicators and evaluation) s odkazmi na rôzne analýzy a štúdie v School Teachers' Review Body (STRB) reports</p> <p>https://www.gov.uk/government/collections/school-teachers-review-body-strb-reports#reports a tu</p> <p>https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20130705000907/http://www.ome.uk.com/STRB_Reports.aspx</p>	Čiastočne akceptovaná. Nie je uvedené ako box, avšak údaje z Británie sa vo viacerých častiach komentára uvádzajú.

CELKOVÉ HODNOTENIE (recenzent/ka vyplní túto časť po vysporiadaní sa s pripomienkami analytickou jednotkou):

Predložený komentár spĺňa nároky kladené na tento typ analytického výstupu a to z hľadiska odborného, technického a analytického spracovania ako aj prínosu. Komentár poskytuje prehľadný popis rozdielnej atraktivity učiteľského povolania na regionálnych trhoch práce a upozorňuje na potenciálne plynúce negatívne vplyvy. Autorky pritom prezentujú aj nové a doteraz nepublikované relevantné údaje, z ktorých niektoré sú výstupom sofistikovanejších analytických metód a nástrojov. Pridanou hodnotou komentára je aj popis možného riešenia vo forme regionálnych príspevkov pre učiteľov. Analýza súčasného stavu ako aj navrhnuté riešenie sa opierajú o relevantné domáce a zahraničné dátové zdroje a literatúru. Autorky zároveň formulujú konkrétne odporúčania pre lepší zber údajov na národnej úrovni. Komentár tak obohacuje odbornú debatu o odmeňovaní učiteľov na Slovensku, konkrétne o potrebe regionálnej diferenciacie ich miezd, dáva impulz k ďalšej diskusii a analýzám na túto tému alebo rovno k prijatiu konkrétneho riešenia. Predložený analytický výstup odporúčam na publikáciu.

---

[1] Výber medzi: 1. analýza (komplexný analytický materiál s návrhmi konkrétnych systémových opatrení); 2. komentár (rozsahovo menší analytický materiál venujúci sa konkrétnemu čiastkovému problému); 3. manuál (metodické usmernenie vyplývajúce z potreby zjednotenia procesov a postupov v konkrétnej oblasti).

[2] Formát 1 pre komentár/manuál (2 recenzenti bez povinného odborného workshopu); Formát 2 pre analýzu (3 recenzenti a povinný odborný workshop).

[3] Do tabuľky značiť pripomienky zásadného metodologického a obsahového charakteru (nie štylistické či gramatické opravy).

[4] Vyplní analytická jednotka: pripomienka bola akceptovaná / pripomienka nebola akceptovaná a zdôvodnenie / pripomienka bola čiastočne akceptovaná a zdôvodnenie.